

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare săptămânal sub îngrijirea Dnui Revizor școlar
MARIAN SASU.

Abonament :

120 lei pe an pentru membrii corpului didactic.
ar pentru comitele școlare și partic. 150 lei.
Redacția și Administrația la biroul Revizor-
atului școlar — Aiud.

Inserțiuni și reclame

se publică după tarif. — Scrisorile nefrancațe nu
se primesc. — Manuscrisurile nu se înapoiază.

Un număr 3 lei.

Limba Românească.

Limba noastră limbă sfântă
Limba vechilor Caranii-i
Care-o plâng și care-o cântă
Pe la vatra lor țărani. —
(„Cosânzeana” — Cuj)

**Câtă dreptate! Câtă mândrie și câtă adorare pen-
tru cultul limbii. Limba noastră e mai frumoasă ca ori
care alta; mai dulce ca apele izvoarelor și mai clară
ca albastrul cerului; mai strălucitoare în grai ca mărgă-
ritarul, mai dulcicioasă în șoapte și cântece ca amurgul
serilor de vară. Așa e limba românească farmecul
căreia înduioșează inimi de piatră și omoară sufletul
celor ce se'ndoiesc de bunătatea noastră**

Oare de ce a trebuit ca limba noastră să treacă
prin legile metamorfosei fixate de streinii ignoranți ca să
ajungă de batjocură în inseriipțiile și afișele spânzurate
în vitrinele evreilor și streinilor?!

Ajunge nevoința ca să salveze batjocura și pata
ce-o aduc asupra neamului întreg streinii ce fug de
limba strămoșilor noștri? N'a fost de-ajuns trecutul
pentru a motiva pretenția noastră și a ne întări strigătul:

Nu batjocoriți streinilor limba pentru care ne-au murit parinții și frații?!

Ei nu aud strigătul nostru, nu vreau să-l audă până ce bunătatea sufletului nostru se va schimba în pulerea ce va săvârși dreptatea. Nu spun povești și pentru a-mi întări afirmațiile reproduc afișul ce trei luni de zile a împodobit vitrina bogat asortată a unui evreu din Aiud.

Citiți:

„Aduc la cunoștințe onorate publicului că în ziua de azi am abdicat despre brevetul meu de casă de amanet. Cu prezenta fragialenție tuturor interesați care au obiectele puse pe amanet ca se să scoate amanete puse la 15 Nov. Fiindcă obiecte care nu scos până tunci va fi licitat“.

Aiud 15 August 1926.

Cu stimă:

Bela Berkovits.

Până când? Priviți resemnați însă poate streinii se vor convinge și ei odată de adevărul cântecului:

*„Limba noastră-i limbă sfântă
Limba vechilor cazanii...“*

ION RAȚIU.

Ecouri după adunarea din Teiuș.*

— Ce zici prietine? S'a plătit că am venit la aceasta „Adunare“! — zic unuia dintre participanți.

— Să fi știut că așa va reuși, spun sincer, n'aș fi venit pentru mult.

— Cum Ți-se pare puțin reușită? întreb eu.

— Reușită?! Nu degeaba că a fost Vineri, toate au fost de post.

— Nu-i vorba banchetul la amiază, ireproșabil, deși porțiile cam mititele... că de prin vecinii dela masă nu biruiau a cere plasă după plasă ca să-și poată satisface stomacul decongestionat de atâta oboseală din sală. Și aceasta nervozitate, mă rog de ce?

— În vederea „gradației de război“, care gradație, trebuia să fie primită dela Ministerul de Război — în urma intervenției

* Redacția nu răspunde de cele publicate aici.

Ministerului Instrucțiuni Publice — fiind recercat de „Comitetul Central” al Federației Învățătorilor din România Intregită, — care va fi mișcat în celea din urmă de „Asociația Învățătorilor din Transilvania, Banat etc.” — aceasta avizată fiind de propunerea făcută la: „eventuale propuneri”, de mai mulți membri marcanti, prezenți fiind la această memorabilă „adunare”...

Nui vorbă că și la acest punct din propuneri sau împărțit păreri în mai multe părți; cănie vorba să-ți ai convingerile tale proprii, pe cari le aperi până la nemurire, fără a te gândi că devii ridicol, nu te dai.

Ce te cuge-ți omule, s-ar putea să se infrupte de acest beneficiu, venit din partea statului numai așa degeaba, ca o mură'n gură, ori pară mălăiață... toți bezevenchi și derbedei cari au rămas acasă „după front” cum s-ar zice? — Nu se poate! Căci dacă nu eram noi voluntarii nu se putea concepe înfăptuirea României Mari!

— Bine frate! — răspunde un altul, care se vede nu a avut norocirea să fie prinsoner, — să sti că pregătirea masselor în vederea marilor evenimente din acel timp a fost în sarcina noastră cari am fost expuși la interuări, suspicionari și la toate eventualitățile unui om cu dușmanul în spate. Dar faptele de săvârșite de noi cei de după front se poate considera în multe cazuri mai eroice ca ținuta multora de pe front.

— Dar nu! Nu se poate! Să se ceară numai pentru voluntari, — ori să nu se dea nimănui ziceau primi întrun mod convingător...

— Ba pentru toți câți am făcut războiul ori în front ori după front, căci toți am servit același ideal comun și aceeași soarte ne aștepta pe toți, dacă se întâmpla altcum.

Acestea accente abia se mai auziau de zgomotul mulțimi agitate, în vederea — ocupări unui loc în restaurant — pentru banchet, dar totuși cei mai tineri fiind complezanți au rămas pe afară la mese împovizate fiind încă un timp draguț de toamnă târzie.

Sau mai făcut propuneri „juste” între altele multe, cari iar aveau menirea de a fi trimise pe calea Jerarhică indicată, — la urechile cam astupate a celor în drept, când e vorba de împlinirea justelor noastre revendicări, anume era cererea de a fi împroprietări-ți toți învățătorii *în mod egal și fără eșcepție*, cu pământ de acolo de unde este. Până aici just. Dar se vine și se propune că — în caz cantrar să se ieie și dela cei ce'l au; aici e cam comic..., știind sgârceania celor ce ți-au dat. Dar și acestea digresioni le-am digerat căci stomacul ne era gol, fiind eventualele propuneri înainte de masă.

Numai întrun punct le bag de vină — au fost prea grăbite. Altmintrelea erau unul dintre celea mai bine reușite puncte din program.

La „banchet” au luat parte abia jumătate dintre participanți. Ceialaltă parte sa grăbit la tren, căci altcum riscau să-i lase aici, fiindcă nu-i mai interesa continuarea conferințelor la care trebuia se asiste și oaspeții ieșiți afară din sală înainte de masă, când urma să ne spălăm unii pe alții, să nu ne mai știe și „străinii” ce avem laolaltă.

Controversa era între președinte și adunarea generală, care cerea lămuriri. Președintele a cam mirosit de pe afară că este ceva cgntra lui, și de pela începutul ședinței până după 11 oare rupea vorba și nu mai putea ieși cap cu „lămuririle”.

Ca să nu se mai piarză vremea cea scumpă și măsurate de C. F. R. și în urma cererii repetate a Dl. președinte, — ca să fie cruțat cel puțin 2 oare, în care timp vrea să demonstreze Adunării Generale zelul și munca prodigioasă depusă pentru Asociație din partea Dsale. — sa făcut propunerea ca eventualele învinuiri știute, să se clarifice pe cale publicistică din partea părților în litigiu, și acum să se între în ordinea de zi. Această propunere a fost primită ca fiind mediatoare între — beligeranți.

„Cu aceasta ai făcut un bun serviciu președintelui” — zise unul dintre asistenți, „l'ai scăpat din încurcătură”. „Nu lai văzut cum nu știa de unde se o apuce... ba că e tinăr și... că cât brumă a putut a făcut ș-a”... și „să o lase deocamdată așa mai moale că... toate vor fi bune”. Dar plebea nu iartă!

„Ba nu!” Replică un altul. „Trebuia să vii pregătit în scris cu toate socotelile, că cine a văzut așa un alandala cei aici. Nu-i birou ales, nu secretar cine să noteze cele discutate și... parcă-i nuștiu cum aici...”

Din partea președintelui se replică: „cred că nu are de-a face că de cine este luat procesul verbal și ulterior, numai ședința să meargă” — vorba cea.

După masă: care a durat până către 3 oare, abia sau mai infiripat jumătate din câți eram, c'a început conferința Dl. coleg Ursu G. despre: „Școala activă, — școala munci, istoricul ei până'n ziua de astăzi.

Conferențiarului i-se votează mulțumită protocolară pentru zelul depus întru achizitonarea acestei lucrări.

Faptul e că din punctele programului anunțat, a lipsit punctul culminant „nervus rerum” al Conferinței, care a atras lume așa de multă la Teiuș. Acesta a fost: Ingheizarea „Reuniunii de înmormântare a învățătorilor din Județul Alba” statutele căreia trebuiau se fie desfășurate de Dl. Revizor M. Sasu, care fiind bolnav n'a putut lua parte la aceasta conferință, spre regretul nostru al tuturor și căruia noi și pe aceasta cele îi dorim sincer, grabnică și deplină însănătorare.

Ar fi de dorit ca această „Reuniune” să se împlinescă

cât mai ne întârziat, pe ori ce cale. Știind însă greutatea de deplasare a tuturor inv. din județ într-un loc și deodată și considerând urgența ce o reclamă votarea statutelor, din parte-mi ași face propunerea ca statutele se fie dezbătute de un cerc mai restrâns de învățători apoi se fie publicate în „Amicul Școlii” chiar într-un număr extraordinar, la care apoi și-ar da adeziunea fie care coleg în parte prin subscrierea unei declarațiuni.

Ori eventual și-ar face în scris obiecțiunile' cine ar avea cari dacă ar fi bazate ar putea fi primite.

Aiudul de sus 28 Noevmbre 1926.

Em. Muntean.
învățător.

Discursul Dlui Ion Rațiu la sărbătorirea zilei de 1 Decembrie 1918.

Studentimea română din Aiud aduce omagii de închinare osemintelor celor se au murit pentru patrie.

Imnuri de slăvire înălțați mării ce astăzi și-a fluturat aripa-i strălucitoare peste cetatea neamului nostru.

Astăzi s'a înălțat drapelul sfânt al țerii pe templul nemuritorilor martiri și astăzi s'a sfârșit calvarul urcat de sute de ani de cei ce s'au stins în chinurile durerii în drumul spre ideal.

Învingerii ce-o așteptam și-a cărui cântec l-am învățat din leagăn; astăzi îi înălțăm rugăciune și granitelor țerii noastre așezat-am praznici, jurămintele de credință pământului ce ne era furat.

Astăzi e ziua 'nvierii, cântecul desteptării să străbată sus la porțile cerurilor chemând la sărbătoare și sufletele celor ce s'au stins. Să nu plângem trecutul, să nu amintim suferințele părinților îngropați sub glia ogorului ce-a fost instrăinat. Să nu plângem amintirea martirilor nostri; ei au isbăvit pieirea și au răscumpărat sărbătoarea. Diadema de mărire ce străluește pe fruntea monumentului acestui neam n'a fost făurită din visuri nici paradă ci din picurii de sânge ce au scaldat sabia dușmanului zdrobindu-i puterea.

Streinilor ... morții ce îndurare și blestemă pe cei ce se instrăinează de pământul unde s'au îngropat osemintele ce au adus isbânda; pământul nostru încă geme de sângele vărsat de ei dar nu cere răsbunare ci'n graiul mut osândește pe cei ce vreodată vor uita să se inchine legii și credinți. În mâna morților e sabia învingerii, povestea lor e'n sufletul mulțimii și'n ochii tuturor; e'n sufletul mamelor văduvite și'n gândurile celor rămași singuri. Stindardul curajului l-au lăsat în mâinile învingător

înscris cu stema desrobirii va trebui să-l păzim ca pe-un simbol al libertății sfinte.

Noi trăim zilele măririi; ne-a fost încredințată victoria de sângele eroilor, noi am pecetluit cu jurăminte. Unirea și atunci când vom uita să fim urmașii lor Providența va aduce blestemele morților asupra noastră, căci ori vom fi vrednici să purtăm stindardul spre înălțimi ori ne vom îngropa în locul celor ce au murit pentru noi.

Credință cenușii sfinte și patriei credință! am jurat ceriurilor sfărâmarea lanțurilor și am jurat hotarelor țerii pe conștiința morților: Frăție și Dreptate.

Noaptea.

— pastel —

*Soarele încet apune !
După culmea unui deal,
Stelele de flăcări pline
Licărind pe cer apar.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Râurile cu-alor valuri
Curg mereu, încet și lin
Păsărelele-s în cuiburi
Căci e noapte pe deplin.*

*Satul doarme în-tăcere
Liniște e ca'n mormânt
Cântece se înfiripă
Lângă vatra de pământ.*

M. Corolu inv.

Partea oficială.

No. 3733—1926.

Trimitem ordinul prezent pentru a ne raporta, dacă școala Dv. a rămas nemproprietărită, spre a se lua măsuri în consecință. Vă invităm a lua cele mai severe măsuri pentru improprie-

tărirea tuturor școalelor primare de Stat și a școalelor de copii a statului din jud. Dv. cu teren de construcție, grădină și loc. de experiențe economice.

Reforma agrară este aproape de terminare și până în prezent nu s'a impropriat decât o foarte mică parte a școalelor noastre.

În multe comune nici n'a cerut nimenea improprierea școalelor. În atari împrejurări nu e mirare că toate instituțiile se aranjază cu locuri și singure școalele rămân neimpropriate.

Stim cazuri când unii directorii nu numai că nu s'au prezentat la ședința comisiei Agrare din localitatea lor, dar au declarat de a dreptul că școala lor n'are nevoie de nici o impropriere.

Aceasta s'a întâmplat întâi pentru că directorii școl. nu voiau să se strice cu sătenii lor și a doua pentru că nu ei s'au ordonat în chip categoric și sub amenințare a aplicării de sancțiuni, prevederea școalei lor cu terenul de construcție necesar.

Vă invităm a lua cele mai întinse și severe măsuri pentru ca în timpul cel mai scurt posibil să se improprietească cel puțin cu teren de construcție absolut toate școalele primare de Stat și toate grădinile de copii mici ale statului din jud. Dv. Se va cere teren de construcții chiar și în comunele acelea unde sunt construcții școl. conf. rom. bune ori încă nu e înființată școala de copii mici.

Veți cere rapoarte lunare tuturor directorilor Dv. de activitatea dezvoltată de dânsii pe acest teren, și veți propune pentru laudă pe cei merițoși precum și spre pedepsire pe remitenți.

Dv. sunteți făcut răspunsabil pentru stricta și cât mai grabnica executarea acestui ordin atât de important pentru existența din viitor a școalelor noastre de stat.

No. 3766—1926.

Vi-se publică spre știre copia ord. 25522—1926.

Vă comunicăm, că pentru noul an școlar 1927—28 nu vom mai admite detașări decât absolut numai în cazurile prevăzute la art. 284 al Reg. și adeca 1) apropierea soților unul de altul; 2) sprijinirea mamelor văduve și a orfanilor.

Tocmai acest motiv ne indemnă ca acuși când ne aflăm în prejma timpului pentru înaintarea petițiilor de transferare să vă rugăm a pune în vedere tuturor transferaților din a. c. că intrucât vor a rămâne în posturile unde se găesc astăzi în lunile Ianuarie, Februarie și Martie necondiționat să-și prezinte la DV. petițiile lor de transferare.

DV. aceste petiții cu avizul cuprins în 3 tablouri uniforme ni-l veți prezenta deodată și adeca la finea lunii Martie 1927.

Vă invităm în fine a face cunoscut și celorlalți membrii ai corpului didactic, cari vor transferarea la posturile vacante ce se vor publica în Ianuarie 1927 ca cererile de transferare să ni le

înainteze tot pe calea Revizoratului școlar. Aceasta spre a avea și DV. știre despre mișcările din învățământ și spre a vă putea da și DV. avizul cuvenit.

No. 3731—1926

Intemeiați pe ordinul No. 131.292—1926, Vă facem cunoscut, că Ministerul în urma celor arătate de Înalt Prea Sfinția-Sa Arhiepiscopul Iosif Hoaszu prin adresa No. 5. 758—1926 cu privire la controlul învățământului religios în școlile primare „Române-Greco-Catolice” de către preoți, a aprobat punctul de vedere al Înalt Prea Sfinției-Sale, cu singura restricțiune ca, controlul să se facă exclusiv în ce privește învățământul religios și numai în orele respective.

No. 24878—1926.

Vă comunicăm spre știre și conformare că Onor. Minister cu ordinul No. 108949—1926 a dispus ca consistoriile confesionale să pună în vedere tuturor comitetelor parohiale ca acolo unde școala confesională respectivă nu mai funcționează, să predea școlii de Stat toate registrele de înscrierea și clasificarea elevilor precum și arhiva cu actele existente.

No. 3739—1926.

Metropolia gr. cat. română din Blaj cu adresa No. 5835—1926 ne face cunoscut, că a dat ordin circular, ca toate bibliotecile școlare gr. cat. să fie puse la dispoziția școlilor primare de Stat, pe lângă inventar și în aceleași condiții, în care au fost transpuse școlilor primare de Stat ceaialtă zestre a școlilor primare confesionale.

No. 3734—1926

Luati măsuri ca în a. c. în preajma Crăciunului Școala să aranjeze „Pom de Crăciun” cu care ocazie să se împartă copiilor de școală orfani și săraci daruri în haine, cărți și rechizite școlare.

Împărțirea darurilor să se facă Dumineca d. a. la orele 4 în fața publicului din comună și să fie însoțită cu vorbiri ocazionale și cu cântări și declamări de Crăciun.

No. 3269—1926.

În conformitate cu ord. No. 21536—1926 al Insp. reg. IV. a învățământului. Dni învățători mai jos indicați sunt propuși ași regula drepturile la pensie pentru limita de vârstă.

1. Anghel Iulian — Cricău; 2. Blaga Vasile — Luncrăm; 3. Ioan Bârșan — Deal; 4. Alexă Cibă — Daia rom; 5. Dusa Nicolae — Alba-Iulia; 6. Luca Anghel — Alba-Iulia; 7. Murgău Vasile — Tibru; 8. Nicoară Vasile — Henig; 9. Roșia Elisabeta — Sebeș; 10. Sandru Romul — Ciucia; 11. Tanase Ioan — Barabant; 12. Vereșmorteau Nechifor — Decea; 13. Vodă Victor — Pășacn; 14. Luculeț Tecla — Sebeș.